

Четвертий етап полягає у визначенні інноваційних можливостей на промисловому підприємстві, що в свою чергу передбачає зіставлення інноваційного потенціалу підприємства та інноваційно-інвестиційного клімату, сформованого у країні, для чого необхідно використати стандартний метод SWOT-аналізу. Інноваційні можливості є підставою для визначення інноваційних цілей підприємства.

П'ятий етап – це формування стратегічних інноваційних цілей, т.т. визначення основних завдань інноваційної діяльності з огляду на загальну стратегію промислового підприємства та його інноваційні позиції.

Шостий етап – розроблення концепції інноваційної стратегії підприємства передбачає визначення інноваційних стратегій, які може реалізувати промислове підприємство з огляду на свої ринкові позиції та інноваційні можливості.

Сьомий етап – формування планів і програм інноваційної діяльності полягає у визначенні перспективних напрямів і тематики НДДКР, плануванні заходів щодо оновлення продукції, створення та освоєння нових її видів, вдосконалення технологічного та організаційного рівня виробництва.

Завершальний етап – розроблення і реалізація інноваційних проектів.

Отже, стратегічне планування інноваційної діяльності промислового підприємства доцільно розглядати через етапи формування і реалізації стратегічних планів, а також як систему управлінських рішень з вибору і реалізації стратегії інноваційної діяльності підприємства.

Результативність стратегічного планування інноваційної діяльності промислового підприємства повинно базуватися на дотриманні керівниками підприємства наступних принципів: забезпечення економіко-соціального розвитку підприємства та її працівників; раціоналізації управлінських дій; врахування факторів, які впливають на ефективність стратегічного планування інноваційної діяльності підприємства. В сучасних умовах господарювання, інтенсифікація виробництва промислового підприємства допускає пошук і ефективне використання нових джерел і організаційних методів економічного розвитку. Збільшення обсягу, складності і технічної оснащеності виробництва, прискорення темпів його відновлення вимагають постійного вдосконалення форм і методів управління різними процесами, у тому числі інноваційними. Отже, вдосконалення системи стратегічного планування інноваційної діяльності промислового підприємства, а також механізмів організаційно-фінансового забезпечення інноваційного процесу, формування і реалізація дієвої системи інноваційних структур дозволить здійснювати активну інноваційну діяльність і створювати експортно-орієнтовану конкурентоспроможну продукцію.

Література: 1. Польова Н.М. Формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств / Н.М.Польова, В.О. Шпильова // Актуальні проблеми економіки.—2009.—№4 (94).—С.130-134. 2. Шаманська О.І. Стратегічне планування інноваційної діяльності в системі ресурсного потенціалу підприємства / О.І. Шаманська // Актуальні проблеми економіки.—2009.—№6 (96).—С. 164-169. 3. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: [навчальний посібник] / М.А. Йохна, В.В. Стадник. —К.: Видавничий центр “Академія”, 2002.—400 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНІВ

Піньковська Г.В., ІДСД ім. М.В. Птухи НАНУ, м. Київ, Україна

У науковій літературі існує значна кількість можливих методів оцінювання діяльності закладів культури, що призводить до неоднозначності отриманих результатів при формуванні конкретних моделей управління у зв'язку з тим, що в даний час економіко-математичний апарат ухвалення управлінських рішень характеризується відсутністю чітких критеріїв класифікації факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища й обґрунтованих переліків досліджуваних процесів, що негативно впливає на удосконалення процесів управління закладами

різних сфер економіки, зокрема сфери культури. У той же час майже відсутні розробки з оцінювання рівня розвитку культурного середовища регіону. Разом з тим, вибір інструментарію аналізу розвитку культурного середовища регіону та рівня розвитку сфери культури вимагає вивчення умов і можливостей, які властиві конкретному регіону, що полягають у наявності необхідної кількості матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних ресурсів, а також на визначенні можливого рівня невизначеності при досягненні кінцевого результату.

Будь-яке соціально-економічне дослідження завжди припускає поєднання теорії (математичної моделі) із практикою (експериментом, статистичними даними). Формалізація основних особливостей функціонування соціально-економічних об'єктів в культурному середовищі регіону дозволяє оцінювати якість та ефективність прийнятих рішень за ступенем використання й оптимізації ресурсів, прогнозувати їх можливі негативні наслідки, використати отримані оцінки в управлінні на державному та регіональному рівнях.

Інфраструктурне забезпечення розвитку культурного середовища регіону (стан ресурсів сфери культури та ступінь їх ефективного використання) відображається в обсязі та структурі діяльності закладів культури (постановка та проведення спектаклю, концерту та ін.). Один із важливих аспектів якості роботи закладу культури полягає в урізноманітненні видів культурної діяльності, їх відповідності попиту споживачів. Зазначене залежить як від ресурсного забезпечення, так і від творчої ініціативи трудового колективу. Іншою важливою характеристикою якості роботи закладів культури є обсяг робіт, які виконуються у розрахунку на одиницю витрат. Так, при схожому стані ресурсів багатьох музеїв, закладів культури клубного типу або масових та універсальних бібліотек деякі з них проводять набагато більше заходів, ніж інші. Розширення діяльності при даній величині ресурсів створює основу для підвищення соціально-економічної ефективності витрат у сфері культури.

Зазначимо, що далеко не у всіх випадках дані, отримані в результаті економіко-математичного моделювання, можуть використовуватись безпосередньо як готові управлінські рішення. Отже, економіко-математичне моделювання є лише одним із компонентів у людино-машинних системах планування, прогнозування й управління соціально-економічними системами. Загалом процес моделювання розвитку культурного середовища, у тому числі й економіко-математичного, містить у собі три структурних елементи: об'єкт дослідження; суб'єкт (дослідник); модель, що опосередковує відносини між суб'єктом, що пізнає, і об'єктом, що пізнається. Таким чином, на наш погляд, загальна схема процесу моделювання розвитку культурного середовища має складатися з чотирьох етапів.

1 етап. Конструювання бажаної моделі культурного середовища для регіону. Етап побудови такої моделі припускає наявність певних відомостей про об'єкт-оригінал. Пізнавальні можливості моделі визначаються тим, що модель відображає лише деякі істотні риси вихідного об'єкта, тому будь-яка модель заміщає оригінал у суворо обмеженому змісті. Із цього випливає, що для одного об'єкта може бути побудовано кілька моделей, які відобразатимуть певні сторони досліджуваного об'єкта або характеризуючи його з різним ступенем деталізації.

2 етап. Модель культурного середовища регіону виступає як самостійний об'єкт дослідження. Одну з форм такого дослідження становить проведення модельних експериментів, при яких цілеспрямовано змінюються умови функціонування моделі й систематизуються дані про її "поводження". Кінцевим результатом цього етапу є сукупність знань про моделі відносно істотних сторін об'єкта-оригіналу, які відображені в даній моделі.

3 етап. Побудова адекватної моделі культурного середовища. Із достатньою підставою переносити будь-який результат з моделі на оригінал можна лише в тому випадку, якщо цей результат відповідає ознакам подібності оригіналу й моделі (інакше кажучи, ознакам адекватності).

4 етап. Практична перевірка отриманих даних за допомогою побудови моделі культурного середовища для перспективного бачення його розвитку в межах конкретного регіону, цілеспрямованого перетворення або управління ним.

Моделювання являє собою циклічний процес, тобто за першим чотирьохетапним циклом може йти другий, третій і т.д. При цьому знання про досліджуваний об'єкт розширюються й уточнюються, а спочатку побудована модель поступово вдосконалюється. Таким чином, у методології моделювання закладені можливості самовдосконалення.

Слід також відмітити, що завдання підвищення ефективності роботи закладів культури не може бути конкретно вирішено, якщо не вирішена проблема виміру, тобто проблема вироблення вимірного показника ефективності. На наш погляд, в якості критерію оцінювання ефективності функціонування цієї сфери діяльності є валовий внутрішній продукт та валовий регіональний продукт. Отже, виходячи з завдань, які стосуються вдосконалення системи культурного обслуговування населення країни і подальшого розширення й поглиблення наукових досліджень у сфері культури, підвищення внеску науки в вирішення актуальних проблем зміцнення ринкових відносин, необхідно використовувати запропоновані критерії оцінки діяльності закладів культури, їх внеску у формування додаткового валового внутрішнього продукту. Вищезазначене вимагає вибору адекватних методів такої обробки цих оцінок, які б дозволили надати управлінські рекомендації щодо підвищення ефективності цієї діяльності.

Також зазначимо, що в організації обслуговування населення системою культурних закладів існує потреба в розробці науково обґрунтованих методів прийняття рішень при виборі управлінських важелів впливу. Часто ці рішення приймаються для усунення небажаного ефекту шляхом впливу на існуючу причину та отримання миттєвого позитивного результату. Однак це може призвести і до збільшення головних негативних ефектів, тому що складна система (а будь-яка соціально-культурна система найбільш складна з відомих систем) відповідає на вплив зовсім не так, як очікується з досвіду впливу на прості системи. У результаті цього заходи, спрямовані на поліпшення функціонування системи, можуть приводити до ще більш суттєвого погіршення.

Важливим з позицій визначення трансформацій у розвитку культурного середовища є розроблення економіко-математичної моделі оцінювання рівня сформованості культурного середовища та соціально-культурної активності населення з урахуванням ключових факторів впливу, що дає змогу на основі одержаних інтегральних оцінок визначити відмінності розвитку культурного середовища регіонів України, оцінити зміст трансформаційних процесів та ефективність використання інфраструктури в цій сфері, визначити напрями її подальшого розвитку, а також механізми та інструменти їх забезпечення в межах державної та регіональної політики розвитку сфери культури в ринкових умовах.

Отже, наукові дослідження у сфері культури широко використовують як необхідні інструментальні засоби математичні моделі й методи, які дозволяють здійснити більш високий рівень формалізації й абстрактного опису найбільш важливих зв'язків економічних та соціально-культурних змінних систем і об'єктів, оцінити форму й параметри залежностей їх змінних; одержати нові знання про об'єкти; визначити найкращі рішення в тій або іншій ситуації; сформулювати висновки, адекватні досліджуваному об'єкту; компактно викласти основні теоретичні положення.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Пуларія П.А., ДВНЗ «НГУ», м. Дніпропетровськ, Україна

Висока якість людського капіталу - необхідна умова економічного зростання. Тому виїзд кваліфікованої робочої сили за кордон традиційно вважають великою проблемою країн, що розвиваються, які програють у конкуренції за кадри більш розвиненим. Разом з тим, в умовах глобалізації з'являється новий погляд на проблему «витоку мізків»: еміграція кваліфікованих кадрів дає можливість отримати істотні вигоди країнам-донорам. «Витік мізків» із країни традиційно вважають загрозою економічному розвитку. У той же час, потенційні вигоди від еміграції кадрів не враховуються. Основні причини від'їзду вчених з України: вкрай низька матеріальна оцінка праці, не відповідна ні його якості, ні його суспільної значимості, нестабільність політичної ситуації, загроза соціальних конфліктів, занепокоєння за долю своїх дітей, загальне погіршення економічної обстановки, загроза безробіття, низький рівень соціальної захищеності вчених, відсутність юридичного оформлення результатів наукової діяльності - такі причини, названі працівниками наукової сфери, що виправдовують їх бажання виїхати за кордон. До факторів привабливості наукової діяльності для студентської молоді належать: збільшення заробітної плати в науковій сфері, наявність сучасної матеріально-